

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloqventiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XII. Divitem & pauperem scientia ornatos esse oportere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39028

VII. DIVITEM ET PAUPEREM

scientia ornatos esse oportere.

EXORDIUM *duces à rei ipsius præstantia.* Magna & incredibilis scientiæ est dignitas, & ita incredibilis, ut si Demosthenes, vel Cicero in hunc locum conscēderet, satis peritè, copiosè, & ornate tantam excellentiam ejus nequaquam possent dicendo aperire. *Hinc benevolentiam captabis à tua & adversariorum persona, dicens:* Maximè in hac dignitate demonstranda commoveor, cum nec ingenium, nec scientia, nec dicēdi facultas sit in me multa. Moveor etiam, cum video tam diversa hominum ingenia, tot discrepantes & diversas sententias eorum, qui non æquè diviti ac pauperi scientiam attribuendam esse volunt. Quis enim ex vulgi multitudine diviti scientiã necessariam esse putat?

In PROPOSITIONE dices: Te ostensurum, divitem non minus, imò multò magis rerum cognitione debere valere, quàm pauperem.

CONFIRM. I. RATIO à necessario. Nisi enim quis scientias & artes excolat, naturæ humanæ repugnare judicabitur. Siquidem nihil est tam proprium hominibus à natura tributum, quàm desiderium scientiarum. Hinc Cicero I. de Off. (*vide initium lib. I. de Off.*) & Arist. I. X. Metaph. c. I. docent, omnes à natura trahi ad scientiæ cupiditatem.

II. ab utili. Scientia pauperibus maxima proponit præmia: apud principes viros gratiam, dignitates, opes, &c. Exemplo sint Cicero, Pythagoras, Demosthenes, & alii. Adrianus VI. Pontifex per doctrinæ excellentiam ad summi Pontificatus culmen evectus est. Dives verò multò magis præditus esse debet disciplinis, quàm pauper:

quia

quia pauper privatus, dives publicus est; pauper sui tantum curam gerit, dives multis præesse debet; pauper in ædibus manet suis, dives in curia versatur: quæ omnia dives præstare non potest, nisi ejus sermo rerum cognitione efflorescat: neq; verò ullus tam dives est, qui nõ gratiam, aut opes, aut dignitatem majorum expetat.

III. *à jucundo.* Hic enumerabis delectationem, quàm singulæ pariunt facultates.

IV. *à facultate litterarum.* In scientiis omnia sunt aperta: sunt Professores doctissimi, qui eas explanant; plures jam, quàm unquam extant libri: hominis ingenium est perspicax, & acurum, ut si illud bene regat, nõ unam solum facultatem, sed omnes complecti perfacile possit.

V. *ab exemplis eorum divitum, qui litteras adamarunt.* Si enim mente circumspexerimus omnem antiquitatem, apparebit præstantissima quæq; ingenia litterarum studiis in primis se consecrassè, & hanc industriam olim præcipuè virorum illustriũ extitisse, adeo quòd in maximis & florentissimis imperiis complures non minus pulcherrimarũ rerum scientia, quam potentia Regni, aut Imperii magnitudine sint delectati. Quid Epaminondas ille maximus Dux Thebanorum, cum quæ patriæ gloriam natam, & extinctam simul ferunt, nonne tanto litterarum studio, tanta Phi. doctrina præstitit, ut multi admirentur, unde illi, nato atq; occupato semper inter litera insignis illa malitiæ scientia esse potuerit, quæ in eo postea, ac Reipub. suæ gubernacula admoto, apparuit atq; inspecta est? PHILPPUS MACEDO, hujus, *Epaminonda*, summi & Philosophi & Imperatoris virtutibus eruditus, quantum disciplinis liberalibus tribuerit, clarissimè indicat quadam epistola ad Aristotelem, qui de filio sibi recens nato tantopere gratulatur, potissimum tanti Philosophi temporibus sibi contigisse

gisse illum nasci, cuius magisterio eruditum spectaret eum, & se patre & maximarum rerum successione dignum omnino brevis evasurum: Neq; ea patrem opinio fefellit. Nam quòd ALEXANDER rerum à se gestarũ gloria MAGNI postea cognomen tum accepit, non tam id regiæ fortunæ præsiis, quàm liberalibus disciplinis est consecutus. Quorum adedò apperens erat, & quanquam in ultimo ferè Oriente positis castris, efferarum nationum bellis undiq; distingeretur, ex animo tamen suo studiorum curam nunquam abjecerit, imò litteris ad Aristotelem scriptis dixerit, longè sibi videri præstantius doctrina, quàm opibus ceteros antecedere. Idem ALEXANDER magnus usus est in homines doctos liberalitate, *Eleo Pyrrhoni* millia aureorum decem dono dedit: *Xenocrati* talenta quinquaginta muneri misit: *Onesicratum* gubernatorum præfectura ornavit. Quantus etiam bonos studiis habitus sit à PTOLOMÆIS Regibus Aegypti, documento est ingens numerus librorum ab eis vel cõquisitus, vel confectus, & millia ferè voluminum septingenta. Iam in ATHENIENSIVM Reipubl. nemo ferè unquam præfuit, nisi eruditus. Quis doctior PISISTRATO? Quis *Pericle* eloquentior, qui Athenas rexit annos quadraginta? Quòd autem longè referre existimarent Græci, à doctisne, an ab indoctis regerentur, ipsi *septem*, qui uno tempore vocabantur *Sapientes*, indicant, quippe qui omnes, præter unum *Thaletem Milesum*, suis civitatibus præfuerunt. Agite jam qui viri rem ROMANAM gubernare sunt soliti? Quis unquam ad honores & Remp. gerendam accessit in illo imperio nudus & inermis, nulla cognitione rerum, nulla scientia ornatus? ut omittã *Scipiones, Lelios, Crassos, Antonios, Catones, Casares, Varrones, Nigidios, Hortensios*, & propè innumerabiles alios, an non *M. Ciceronis* domum doctorum hominum familiaritate
sem-

semper floruisse & celebratam fuisse legimus? Ut insignem eruditionem Cæsarum, *Iulii, Octaviani, Germanici, Caligula, Claudij, Galba, Ottonis, Vitellii, Vespasiani, Titi, Hadriani, Antonini Pij*, & aliorum præteream; nunquid *Antoninus Imperator, Philosophus* cognominatus, ut erat doctissimus, ita omnes doctos semper magnificavit? Tantum fuit in eo studium Philosophiæ, ut adscitus jam in Imperatoriam dignitatem, ad domum tamen *Apollonij* penè quotidie discendi causa, ventitaret. Tantum etiam Magistris suis honoris impendit, ut eorum aureas statuas haberet in Larario, ac sepulcra adytis, hostiis, floribus semper ornaret. Sciebat siquidem, non tam opibus, aut fumosarum imaginum titulis, quàm virtute & doctrina nobilem ab ignobili discerni. Hinc est, quod eleganter *Sidonius* ait: Antiquorum Ducum dexteram non minus solitam stylum tractare, quàm gladium: quia nescire bonas artes tunc præcipuè probro erat Nobilibus.

In CONFUTATIONE refutabis eos, qui scientiam divitibus ac nobilibus non ita decoram putant, & quæres: Si studiis nolint ingenia adolescentium nobilium alligari, quibus tandem modis ea velint occupari? Hic varia studia enumerabis, quibus volent nobilem juventutem distineri, eaq; omnia reprehendes.

CONCLUSIO *continebit Apostrophen ad nobiles adolescentes, qui suam nobilitatem bonis artibus ornare, & studiis humanitatis, sic dictis, quòd ex omnibus animantibus uni homini illorum cura data sit, operam dare cœperunt, dicesque: Naturam, Deumque ipsam multis præstantissimis animi, corporis, & fortunæ donis nobiles cumulasse, ut animum ad studia appellerent, ipsosq; sua conditione ac fortuna ad studia vehementer incitari, Hanc illis necessitatem esse impositam, ut*
splen-

LAVS S. ANDREÆ.

31

splendorem insigniaque familiæ suæ augeant, vel certè eodem loco cōservent: conservabunt autem iis artibus, quibus acquisita sunt. Et certè stirpis decus abtq; litteris haudquaquam possunt cōservare. Etenim non retinebunt celebrem opinionē, si in hominum cœtu & legationibus nō melius quàm fungus aut saxum de rebus loquantur, si non justè officia delata administrent.

XIII. LAVS S. ANDREÆ.

IN EXORDIO dices, S. Andream tantis virtutum ornamentis condecoratum fuisse, ut præmittendum non sit, quin jam mortuum summis honorum ritulis ornemus, ipsiusque nominis decus ab oblivione posterorum liberemus.

CONFIRMATIONIS *initium petetur ab eo*, quòd cum alii viam veritatis ingredi, & Christi doctrinam amplecti spernerent, aut negligerent, ipse tamen sine ulla cunctatione in Christi disciplinam sese tradidit, ejus commendatione à S. Ioanne percepta. Primus fuisse legitur eorum, qui Christi vestigiis insistere sunt conati, & causam fratri suo Petro singulari quodam amore spirituali incitatus, conversionis dedit.

Deinde exponetur, quemnam se, Christo adhuc in terris agente, & eo sublato in cælum præbuerit, partim vitam suam præclarè & sine reprehensione instituendo, partim aliorum saluti invigilando. In vita imitatus fuit Magistrum suum, qui simul *cœpit, & docere, & facere*, (Act. 1.) Charitas ejus singularis hinc apparet, quòd etiam sciret fieri non posse, ut *Canaan* provinciam, quæ sibi sorte obvenerat, à falso idolorum cultu ad veram Dei cognitionem sine vitæ discrimine perduceret, non tamen à suscepto munere animum

ayo-